

નવલ-કાન્તા

નાટકનાં ગાયનો.

૪ ૪ ૪

શ્રી સરદાર વિજય નાટક કંપની
ખાલાસીનાર.

૪ ૪ ૪

આવૃત્તિ ચોથી

મેનાઈ મિન્દરી, અમદાવાદ.

પ્રજા ૨૦૬૦

સને ૧૯૨૫

અંક ૧૯૮૧

કીમત આરે આના.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૧૮-૦૬ ચર્ગૌક

પુસ્તકનું નામ જા ૫ ૮-૧૩૧-૦૮૧

વિષય ૬- : ૨-૧

શ્રી
નવલ-કાન્તા.
પાટકનાં ગાયનો.

પ્રયોજક તથા પ્રકાશક.

નૈયર

આજી આથી

પ્રત ૨૦૦૦.

સને ૧૯૨૫,

મવત ૧૯૮૧

કીમત રૂ. ૦-૪-૦

કંપનીએ સર્વ હક્ક સ્વાધીન રાખ્યા છે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ મગ ૬

અમદાવાદ—મોનાર્ક પ્રિન્ટરીમાં શા મોહનલાલ જગનલાલે છાપ્યું.

અને સરદાર વિજય નાટક કંપની તરફથી એચ એચ

શ્રી નવાજ સાહેબ એફ બાલાસીનોએ પ્રસિદ્ધ કર્યું.

શુ બાલાસીનોએ

નવલ કાન્તા.

નાટકનાં પાત્રો.

પુરુષ વર્ગ.

જયમિહુ—નવલગદના મહારાજન

નવલમિહુ—મહારાજ જયસિદનો કુમાર.

કારીગર—યત્ર બળથી આકાશ માર્ગે ઉડનારા અશ્વનો બનાવનાર

ઉદયસિહુ—નવલગદનો પ્રધાન

રમણસિહુ—નવલગદનો નાયબ દિવાન

ઝવેરચંદ્ર
મણિલાલ
માણિકલાલ } નવલગદના વણિક ગૃહસ્થ

ભાનુચંદ્ર—ઝવેરચંદ્રનો પુત્ર

જગજીવન—ઝવેરચંદ્રનો મહેતો

પ્રેમચંદ્ર—ભાનુચંદ્રનો મિત્ર

ચન્દ્રસિહુ—અચલગદના મહારાજન

મધુપસેન—ચ પાનગરીના મહારાજન

ઉપરાત જેલર, કેદીઓ, માળી, મોહન, રામે, નવલગદની પ્રભના આગેવાનો તથા જલમસિહ વગેરે

ત્રી વર્ગ

કાન્તા—અચલગઢના મહારાજાની પુત્રી

ચન્દ્રાવતી—કાન્તા કુમારીના માતૃશ્રી ચન્દ્રમિહના ગણી

કુમળા
વિમળા } કાન્તા કુમારીની મપ્પીઓ

મેના—નવલગઢના ગૃહસ્થ માણેડલાલની પુત્રી,

મણિ—મેનાની માતા

વસત—મેનાની સખી

મનોહર—નવલગઢના ગૃહસ્થ મણિલાલની પુત્રી,

ગુલાબ—મનોહરની મપ્પી

મોતી—મનોહરની માતા

કસ્તુર—ઝવગચ્છ શેઠની ત્રી

ઉપરાંત કવચ વીગેરે દામી મહલ

નવલ કાન્તા,

નાટકનો સંક્ષિપ્ત સાર.

નન્દી થઇ ગયા બાદ મૂત્રધાર અને નદીના મવાદમાં વચ્ચેનું.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧ લો—(નવલગઢના રાજ્યભુવન પાસેનું મંદાપ)
 યત બળથી આકાશ માર્ગે ઉડી શકે એવા કાષ્ઠનો ઘોડો
 બનાવી જ્યપુરના કારીગરે નવલગઢના મહારાજ જ્યસિહને
 મળવું તથા તેને પોતાની કારીગરી બતાવી પ્રસન્ન કરવા
 જ્યસિહ એ અધની કારીગર પાસે માગણી કરવી અને
 તેને ઉડાડવાની ક્રિયા પોતાના કોઈ માણસને બતાવવા કહેવું
 રાજકુમાર નવલમિહનો ઘોડાપગ ચડી ઉડવા વિચાર,
 કારીગરે તથા મહારાજએ તેમને એવા જોખમમાં ઉતરવા
 ના કહેવી, છતાં રાજકુમારનું આગ્રહપૂર્વક અશ્વે ચડી
 ઉડવું ધણો વખત થયા છતાં રાજકુમાર પાછા ન ફરવાથી
 જ્યસિહનું કારીગરપર ગુસ્સે થવું, એ ગુસ્સામાં પ્રધાને
 અગ્નિમાં ઘતની આહુતિ આપ્યા માફક ઉમેરો કરવો.
 રાજાએ કારીગરને દેહાન્તની શિક્ષા ફરમાવવી, નાયબ
 નિવાને એવું સાહસ ન કરવા મહારાજને સમજાવવા,
 મહારાજાએ કારીગરને કેદ કરાવવો, કારીગરનો પચાતાપ
 “ ગમે તેટલો ઉદ્યોગ કયા છતાં તેનું ફળ આપવું એ તો
 પ્રારબ્ધનાજ કળમા છે ”

પ્રવેશ ૨ જો-(મણિલાલ દલાલનું ઘર) મોટી ઉમર પહોંચી
 પોતાની પુત્રી મનોહરનો ક્યાઈ પણ સખ ધ કગવા મણિલાલની
 મણિ સાથે વાતચીત, ઝવેરચ દ શેઠના મહેતા જગજીવનનું
 આવવું, મણિલાલે ઝવેરચ દના પુત્ર ભાનુચ દ સાથે મનોહરનો
 સખ ધ કગવાની જગજીવન મારફત વાત ચલાવેલી હોવાથી
 એ વાતના નિરાકરણ ઉપર આવવું, જગજીવને હલકા કુળની
 કન્યા લના પોતાના શેઠ ના કહે છે એમ બતાવવું, ધનવાન
 છતાં હલકું કુળ કેમ કહેવાય એ બાબત મણિની તકાગ,
 મણિલાલે પૈસાથી નહિ પણ સદાચારથી માણસ કુળવાન
 ગણાય છે એવું પ્રતિપાદન કરવું તથા જગજીવન પાસે ઝવે-
 રચ દના જગજીવની વાત બાણુવા જણાવવું જગજીવને ચાલીશ
 હજાર રૂપિયા ચાદલાના લેવાની શેઠની ઇચ્છા છે એમ કહેવું
 મણિને આશ્ચર્ય તથા તેણીએ કન્યાવિક્રય માફક વરવિક્રયનું
 વિવેચન કરવું, બાદ જગજીવને વર કન્યા પરસ્પર એક
 બીજાને જોઈ પસંદ કરે એમ મણિલાલને કહેવું, મણિ-
 લાલે એ વાત કબુલ કરી, મનોહરને ઝવેરચ દ શેઠને ત્યાં
 મોકલવા મણિને સુચના કરવી, જગજીવનનું જવું, ઝવેર-
 ચ દને ત્યાં મનોહરને મોકલવા મણિની ના પસંદગી, મણિલાલે
 તેણીને સમજાવી ઘરમાં મોકલવી તથા પૈસાથી કયું કાર્ય
 નથી થતું અર્થાત્ બધું બની શકે છે એવો દ્રઢ નિશ્ચય
 કરી બીજા કાર્યમાં પ્રવૃત્ત થવું, કંઈપી મનોહરનું પોતાની
 સખી ગુલાબ સાથે આવવું, મનોહરની રૂપ ગુણ સખધી
 આત્મ પ્રશંસા, હાસ્ય

પ્રવેશ ૩ જો—(ઝવેરચંદ શેડંગુ ઘર) જગજીવનના આવવાની
 રાહ જોતા કૃપણાધિરાજ ઝવેરચંદ નોકર રામા
 ઉપર દામ અજમાવવા જતા પાછું પડવું, જગજીવનનું
 આવવું, ઝવેરચંદે આનુરતાથી મનોહર માથે લાનુનો
 મમધ કરના પ્રાપ્ત થનારી રકમ ખામત જગાને પુરવું
 તથા જગાના જવાબમા રકમ ઓઢી જણાતા પુરી રકમ
 લેવા આગ્રહ કરવો, જગ લાનુચંદને પુછ્યા બાદ મમધનું
 નક્કી કરવા કહેવું, ઝવેરચંદનું ગુસ્સા થવું તમા વળી
 મનોહર વગર તથા ઘર જોવા આવવાની છે એવા સમાચાર
 આપી જગે ઝવેરચંદને વિશેષ ચિન્તાતુર બનાવવો, ઝવેર
 ચંદે લાનુનો પસાનો જોભ બતાવી લલચાવવા જગાને
 સમજાવી જવું, જગે લાનુચંદને બોલાવી તેના અતરંગી
 વાત જાણવી, રૂપ ગુણ સપત્ર મેના ઉપર મોહિત મનેલા
 બાનુના વિચાર માલગી જગજીવનનું નિગરા થવું, છતાં
 મનોહરની તારીફ કરી લાનુને લલચાવવો, મનોહરનું નેતી
 મખી ગુલામ સાર્થ આવવું એ બંને માગાઓની વાત-
 ચીતમા કરૂપી મનોહરના વાદગાર્હ બચ્લા કુવિચારના માલગી
 લાનુનો તેના તરફ અત્યંત અળગમો જગાનું જવ ન્હવું
 શેડાણીનું આવવું અને વિવેકપુર્વક મનોહર તથા ગુલામને
 તેણીએ પોતાના વગમા લઈ જવી, બાદ લાનુને મનોહર
 જેની નાચાયક, પુત્રીને ઉઠેરવા ખામત મણિનાય તરફ
 નિગરાગ તથા તની માથે મમધથી નહિ જગજીવનનો
 દર મમધ

પ્રવેશ ૪ થો—(અચ્છાદનના રાજના આગ) જાન્તા કુમારીનું પોતાની સાહેલીઓ સાથે ગરબો ગાતા નિકળવુ, મખીઓનો પરસ્પર વિનોદ, નવલસિંહનું અથ્થ મહિત આકાશ માર્ગથી પડવુ, બેહોશ સ્થિતિમા પેડેલા નવલને જોઇ જાન્તાને તેની જાતિ મમધી થયેલા તક વિતર્ક પુવાનુરાગ, નવલના ડપમાધુર્ય પર મુગ્ધ બનેલી જાન્તાએ તેના કડમા પુષ્પમાળા પહોંચાવવી તથા તેને પતિ તરીકે માન્ય રાખવો, કમળા તથા વિમળાનું પ્રમત્ર થવુ, સ્વસ્થ બનેલા નવલને નદનવન જોવા બગીચા જોઈ ઉપજેલુ આશ્ચર્ય તથા તેની નવલગદ પહોંચવાની આતુરતા, જાન્તાની અધીરતા, છવટે ગરમને છોડી જાન્તાએ જવા તૈયાર થયેલા નવલને રોકવો, એક બીજાની આખોનું મળવુ, પરસ્પરનો મધુગ મવાદ, બાદ નવલસિંહે જાન્તાને પતની તરીકે કબુલ કરવી, જાન્તાએ રાહોગમા જઈ પોતાના પિતાને મળી વિશિષ્ટ લક્ષ કરવા નવલને કહી ચાલતા થવુ, નવલની અધીરતા, નાયક નાયકાનો નૃત્યાર

પ્રવેશ ૫ માં—(ઝવેરચંદ્રનું ઘર) ઝવેરચંદ્રે ઉત્તમ ગુણવાળા પુત્રની માત્ર પોતાની ધારણા પાગ પાડવામા અવરોધરૂપ જણાતા નિન્દા કરવી, ઝમ્તુગ ગેનાણીનું આવવુ તથા કન્યાના ડપ ગુણ જાપવા છતાં જાનુનો લવન મગાડવા પોતાના પતિને કહેવુ, ઝવેરચંદ્રે ગુસ્સે થઈ તેને કાઠી મુઠવી, માદ જાનુના મિત્ર પ્રેમચંદ્રે આવી એજ વાત કરી ઝવેરચંદ્ર પાસે ચર્ચાવી તેને પણ ઝવેરચંદ્રે નિરમ્માગ પર્વક રજા આપવી

પ્રવેશ ૬ કો—(નવલગઢના પાદર નર્તી કોઠા) મનાની ચીદી ઉપરથી ભાનુનું નદી કિનારે આવવું તથા લોભી માપ નના સમયે તેમજ હૃદયનિર્મિતી મેના સમયે વિચાર, પ્રેમચંદ્ર આવવું, ભાનુની વિગ્લાહુણ દ્રશ્ય પ્રેમચંદ્ર પ્રત્યક્ષ થવું, મિત્ર ભાવ, ભાનુને આશ્રમન આપી પ્રેમચંદ્ર જવું, મેનાને આવતી જોઈ ભાનુનું મનાવું, સકેત ન્યજે ભાનુને નહિ જોવાથી મેનાના વિગ્લાહુમક અદ્યુત ભાવ તથા વિચાર, ભાનુનો ભેટો, મેનાએ પ્રણયપર્વક ભાનુને આપેલો ઉપાલભ, બન્નેનું લગ્ન સમયે વીચાર કયા માફ જુદા થવું

પ્રવેશ ૭ મો—(અચળગઢના રાગતો અન્ત પુત્રના ચાક) નવલમિહ સાથે વિધિપુર્વક લગ્નગાઢથી જાણાવી જાનાને મળીઓએ ગિખામણ આપતી, જાન્તાએ તેના તરફ પ્રેમ ભાવ મતાવવા, બાદ રાણી ચક્રાવર્તીનું આવવું, માતાનો પુત્રી તરફ પ્રેમ, ચક્રસિંહનું નવલમિહ સાથે આવવું, પગ્ગપગ વચ્ચે વાતા, પિતાએ પુત્રીને આપેલા માધ, નવલ-કાન્તાનું પોડાપર બમા નવલગઢ તરફ ઉડી નીડળાવું, પુત્રીના પ્રયાણથી ગમગાળીનું પ્રેમાશ્રુયુક્ત નાચ બના જવું—

અંક બીજો

પ્રવેશ ૧ લો—(નવલગઢની જેલ.) કારીગર જેલમાં પોતાની કંદોડી સ્થિતિ સખધી વિચાર કરતો હોય છે ત્યાં મહારાજા જયસિંહે આવી તેને “કુમાર ક્યારે આવશે” એમ પૂછવું, કારીગરે “કારીગરી કડી જાણીએ છીએ, પણ ભવિષ્ય ભાખી ગઈ નથી” એમ જવાબ આપવો, રાજાએ તેને તાત્કાલિક ગણી તાવવો, રાજાનો બહેન દૂર કરવા કારીગરે યોગ્ય ખુલાસો કરવો, ત્યાં નાયબ દિવાને આવી વૃથા અકગોમ નહિ કરતા કુમારના કલ્યાણ નિમિત્તે કાર્મ પુણ્ય કરવા રાજાને કહેવું, જયસિંહે તેના કહેવા મુજબ જેલના તમામ કેદીઓને (કારીગર શિવાય) મુક્ત કરી જેલને દૂધથી ઘાવગવવા જેલરને આજ્ઞા આપી કારીગર બીજા કેદીની માફક પોતાને પણ મુક્ત કરવા મહારાજા પાસે અગળ ગુજાગવી, એ બાબતમાં રાજાનો ઈન્કાર છતાં નાયબ દિવાને યુક્તિથી કારીગરને જેલમાંથી મુક્ત કરાવી રાજ્ય માગમાં માણીના દેખરેખ નીચે મોકલી આપવા મહારાજાની આજ્ઞા મેળવવી, કારીગરે નાયબ દિવાનની પરમાર્થ બુદ્ધિ તરફ માનની લાગણી બતાવવી, મુક્ત થયેલા કેદીઓએ મહારાજા જયસિંહને આશીર્વાદ આપવો.

પ્રવેશ ૨ જો—(ઝવેરચંદ્રનું ઘર) મનોહરના ગુપ્તચરથી જાણીતા હોવા છતાં ધનલોભી ઝવેરચંદ્રે જગજીવનને યોગદુ બેસતું કરવા મમળવવો, જગજીવનને કાર્ય સિદ્ધ થયા બાદ પોતાને મારી મૃત્યુ મળશે એવી આગા નહિ ગણ્યા છતાં મેડના

સમપણાની અવધિ તપાસવા સવાલ કરેલા, જવાબમાં
ઝવેરચંદે હાસ્ય ઉપજાવે એવી દૃષ્ટ્યતા બતાવવી

પ્રવેશ ૩ જો-(મણીલાલ દલાલનું ઘર) મણિલાલની પુત્રી
મનોહર (માત્ર નામનીજ) નરી હોવા ઉપગત પોતાના
ગાડીવાલા મોહન સાથે આડી ચાલતી ચાલતી જગજવનના
જોવામાં આવતી અને તેથી તેના હૃદયમાં ત્રાસ વ્યાપતો,
તેમજ શ્રીમતના સતાનો સ્વતંત્રતાને લીધે કેવા હલકી
પાયરીએ પહોંચે છે એનો આગેહુલ ચિતાર નજરે જોઈ
જાનુચંદો સંબધ એ કુલટા સાથે કરવાનો વિચાર પડતો
મૂકી જગજવનનું જવું, પાછળથી મોહન મનોહર (આશક
માથુક) નો આનંદ

પ્રવેશ ૪ થો (નવલગઢનો રાજ્ય ખાગ) જેલમાંથી છુટી
બગીચામાં માળીની દેખરેખ નીચે રહેલા કારીગરે કુમાર
તરફથી પોતાને પ્રાપ્ત થએલ કષ્ટના ઉદ્ગાર કહાડવા, ત્યાં
નવલનું કાન્તા સાથે આકાશ માર્ગથી ઉતરવું, બન્નેની
બગીચામાં ફરતા વિવેક ભરી શૃંગાર વાર્તા, કારીગરને
કુશુદ્ધિ સુજવી, કાન્તાને બગીચામાં રાખી માળીને ભલામણ
ઈઈ નવલનું શહેરમાં જવું, કાન્તાએ માળીની સાથે બગીચો
જોવા દૂર જવું, પાછળથી કારીગરે જરા દુર ગએલા
નવલસિંહને હૈયે અવાજે બોલાવી પોતાની સ્થિતિથી વાકેફ
કરવા, નવલે તેને દિશાસો કરી થોડા વખતમાં દુ બથી
મુક્ત કરાવી આપવા કહેવું, છતાં કારીગરે તેના પાસે સ્મૃતિ

આપી શકાય તેવી ચીજ માગવી નવલ્લસિ હે તેને પોતાની વીંટી આપી વિદાય થવું કારીગરે આનંદમા આવી કાન્તાને ઠગવાનો નિશ્ચય કરવો, કાન્તાનું માળી સાથે મુળ જગોએ આવવું અને તેને બગીચા અંદરની મહેલાત બતાવવા કહેવું, મહેલાત સાફસુફ થાય ત્યાં સુધી તેજ ગ્રથને ટેલવા કાન્તાને કહી માળીનું જવું બાદ કારીગરે પ્રત્યક્ષ થઈ ભોળી કાન્તાને ભગમાવવી અને તેને અશ્વ ઉડાડવાની ક્રિયા શિખડાવવાને બદલે ઉપાડી આઠાશ માર્ગે રવાના થવું, તેવામા નવલ્લમિહનું પોતાના પિતા તથા નોકર વર્ગ સાથે આવી કાન્તાનું હગથું થવું જોષ બેહોશ બની પૃથ્વીપર પડી જવું.

પ્રવેશ ૫ મા—(ઝવેરચંદ્રનું ઘર) બાનુચંદ્રે પોતાના પિતાના કૃત્યથી કટાણી તેની તથા જગજીવનની વાતો સાબળવા ગુપ્ત રીતે ઉભા રહેવું ઝવેરચંદ્રે તેને મનોહર સાથે બાનુના મળ્યું ધનુ ત્વગથી નક્કી કરવા કહેવું, જગજીવનેએ બાબતમાથી પોતાનો હાથ ઉડાવી લેવાની ઇચ્છા જણાવવી, ઝવેરચંદ્રે તેનું કારણ પૂછવું, જવાબમા જગજીવને નગરે જોએલા મનોહરના નીચ કૃત્યો જાહેર કરવા, ઝવેરચંદ્રનો જગા માથે ક્રોધ, જગાની રીતિ તરફ બાનુનો સંતોષ ઝવેરચંદ્રના ગયા બાદ જગજીવનનું લોભી લોકા કેવા હોય છે એનું યથાસ્થિત વર્ણન કરી વિદાય થવું, બાદ મેનાની સખી વસંતનું ચીડી લખ આવવું અને તેના કહેવા મુજબ બાનુએ સ્ત્રીનો પોષાક પહેરી મેનાને ઘેર જવું.

પ્રવેશ ૬ ઠો-(માણિકલાસનુ ઘર) મનાની પોતે સાહમ ખેયડા
સખી પ્રભુ પ્રાર્થના, વમતનુ ભાનુ માથે આવવુ, બન્ને
સખીઓનો મીઠો સવાદ, બાદ વસતનુ જવુ, ભાનુને સ્ત્રીનો
વેશ ઉતરાવી મેનાનુ ભેટવુ, બન્ને પ્રેમીઓએ પરસ્પર
આત્મકથા નિવેદન કર્યા બાદ છુટા પડવુ

પ્રવેશ ૭ મો-(જગલ) શિકારે નિકળેલા અપાનગરીના રાગ
મધુપસેનનુ તીર વૃથા જવાથી નિરાશ થવુ અને રૂદન કરતી
કાન્તા પાછળ કારીગરને આવનો બેઠી આશ્ચર્ય પામવુ,
કારીગરે કાન્તાને અનેક પ્રકારે પોતાની સાથે પ્રેમ બાધવા
સમજાવતી, સતી કાન્તાનુ અડગપણ અને તેના વિદ્વતા
ભરેલા વચનો સાંભળી મધુપસેનને તેના તરફ પુત્રી ભાવ
પ્રકટ થવો, કારીગરની કુટિલતા, કાન્તાએ પ્રાણુ જતા લગી
પણ પોતાનુ પતિવ્રત નહિ છોડવા નિશ્ચય કરવો કારીગરનુ
બળાત્કાર કરવા તેના તરફ ધસવુ કાન્તાની પ્રભુ પ્રાર્થના
અને એ પ્રાર્થનાથી પ્રેરાએલા મધુપસેને પલ્લવ થઈ કારી-
ગરને બેભન બનાવવા, કાન્તાની અનિશ્ચિત સ્થિતિ.

અ ક ત્રીજો.

પ્રવેશ ૧ જો-(ચ પાનગીમાં મધુપસેનનો મહેલ.) વિષય
 લપટ મધુપસેન કે જેના હૃદયમાં પ્રથમ કાન્તા કુમારી તરફ
 પુત્રો ભાવ પ્રકટ થયો હતો તે કાન્તાને પોતાની પટરાણી
 બનાવવા પ્રયાસ કરે છે, પણ મતી કાન્તા યુક્તિ પ્રયુક્તિથી
 તેને મમળતી ચાર મામ પર્યન્ત ઐકાન્તમાં ઇશ્વર ભજન
 કરવા મધુપસેન પામે મદોમસ્ત કંગાવે છે અને તેટલા વખતમાં
 પોતાનો કાંઈ પણ ગીતે ત્યાંથી છુટકો થશે એમ માની લે છે

પ્રવેશ ૨ જો-(ઝવેરચંદ શેઠનું ઘર નવલગઢમાં.) ઝવેરચંદનો
 અભણ રામા સાથે હામ્યજનક સવાદ ચર્ચાગણા બાદ
 ભાનુચંદન આવવું, ઝવેરચંદે તેની રીતભાત બહુ કટાણો
 બતાવ્યા બાદ મનોહર માથે પગણવા આગ્રહ કરવો ભાનુ-
 ચંદે યુક્તિથી ના કહેવી, ઝવેરચંદનું ગુસ્સે થવું, કસ્તુર
 શેકાણીનું આવવું, અને પોતાના પતિને પૈસાના લોભથી
 વગ વિક્રય કરતા ઠપકો દેવો ઝવેરચંદે વિશેષ ચીડાઈ
 કસ્તુરને મારવા ધમવું, ભાનુચંદે વચ્ચે પડવું, તેના મા
 આપનું જવું અને પાછળથી પોતે સાધુ વેષે વિદેશ
 વાસી થવું

પ્રવેશ ૩ જો-(નવલગઢમાં માણેકલાલનું ઘર) પુત્રીનો સખધ
 શોધવા ગએલ માણેકલાલે પોતાની સ્ત્રી મણિને લગ્નની
 તૈયારીમાં મહેવા મુચના કરવી, મણિએ મેનાનો મત પૂછ્યા
 પછી મજાનું નક્કી કરવા કહેવું, માણેકલાલનું ગુસ્સે થવું

મેનાનુ આવનુ, મણિએ મેનાને મમજવરી, જાનુ મિવા
અન્યને નહિ વરવા માખત મેનાનો નિશ્ચય, માણેકલાલનુ
વિશેષ કોધે ભગવુ મેનાએ પોતાની માતાને મમજરી
મુવાનો ડોગ કરવા, બધા મુઠ રહ્યા માઁ આવલી આપતિત્વ
સ્વગત બયાન કરવુ, તેવામા તેની મખી વમતે એકાએક
આવી જાનુચદ જાગી ગયાના ખમર આપવા, અને તેથી
વિશેષ દિલગીર બનેલી મનાએ પોતાના પ્રેમી માફક ધગ
ઝોડી પ્રદેશમા પ્રયાણ કરવુ

પ્રવેશ ૪ થો-(જગલ) ડપણ પિતાના દૃષ્ટા નગ્ન ડટાળો
મતાવતા જાનુનુ નિડગવુ તેને થતી મેના મખધી ચિન્તા
પ્રિયાની શોધ અર્થે નીકળેલા નવલસિહનુ સાધુને વેષે
પ્રવેશ કરી કાન્તાનો પતો ન મળવાથી આત્મહત્યા કરવા
તત્પર થવુ, જાનુએ પ્રકટ થઈ તેમને દિલાસો દેવા અને
બન્નેએ કાન્તા કુમારીને શોધવા ત્યાંથી વિદાય થવુ

પ્રવેશ ૫ મો-(ચંપાનગરીમાં—રાજ માર્ગ) યોગીના વેષમા
જાનુને મેનાની કફાડી સ્થિતિ સમધી થતા વિચારોમા
“દિલભર દિલ છે” એ કહેવતનુ સત્યપણ, મેનાનુ
આવવુ અને યોગી તરફ દ્રષ્ટિ જતા આશ્ચર્યચકિત થવુ
પરસ્પર પિછાણ, પ્રેમીઓની પ્રેમ વાર્તા, જાનુએ નવલસિહ
સમધી તમામ હકાકતથી મેનાને વાકેફ કરી કાન્તાકુમારી
પામે મોકલવી

પ્રવંશ ૬ ડોન (ચ પાનગરીમાં કાન્તાનો ઉતારો) તડ વિતકના
 નગ ગિણીમા તણાતી કાન્તાને મેનાનો મિલાપ, મેનાએ
 પોતાની પુરેપુરી ઓળખાણુ આપ્યા બાદ યક્ષના વલ્લગાડ
 મમધી પ્રપચ કરી એરોગ બની જમીનપર પડી જવા
 કાન્તાને સમજાવતી, કાર્યસિદ્ધિને દિનારે પહોચવા આતુર
 બની ગહેતી કાન્તાએ મેનાનો ઉપકાર માની તેના દુઃખ
 મુજબ કરવું, દાની ડચનનુ ગમગાવું, અને તેણીએ તુરન
 મહાગળને જાહેર કરવા જવું, પાછળથી યોગીઓની જમાત
 માહેના લાનુ વગેરે માધુઓનું આવવું, મેનાની કાર્ય કુશળતા,
 મધુપનુ આવવું અને તેના કહેવાથી લાનુએ કાન્તાના ગરીરમા
 ગહેતા યક્ષને મોલાવવો, યક્ષે પોતાના રાડાનું પૂજન કાન્તાને
 નહિ કરવા દેવા બામત મધુપને ખર્ચ જવાનું કહેવું મધુપે
 ગલગર્ભ માફી માગવી અને ઘોડો મગાની આપવો, બાદ
 એકાએક નવલમિહનું આવવું અને તેની સુચનાથી માધુને
 વેષે ઉભેલા તેના તમામ ઉમરાવાએ ડકનીઓ ફેફા ફર્
 તીત્ર શસ્ત્રો વડે મધુપને વેગી લેવા, નવલકાન્તાનું મિલન
 અને તેને હાથે બાનુ મેનાનો હૃત મિલાપ

સમાપ્ત.

નવલકાન્તા નાટકનાં ગાયનો.

અંક પહેલો.

મૂત્રચાર—

મ ગળાચરણ.

મદદ આપ મહાદેવ
દીન બન્ધુ તુ દયાળ વિદિત શક્તિ છે વિશાળ
સ્નેહથી લઈ સજાળ, કાર્ય દાસનું મુધાગ—મદદ
તારી પ્રેરણા ન હોય, તો બને ન કાર્ય કાય
અર્થ એ મિદ્ધાન્ત જોઈ તાહર તને ઉદાર—મદદ
તુથી મર્વ પ્રગટ થાય, મર્વ તુ મહીં મમાય,
ગાય નારદાદી ગાય, ગુણુરે બળવી તાર—મદદ
વિશ્વનાથ છે વિશ્વાસ, પૂરજો અમારી આમ
દાણાને તમામ ત્રાસ, પ્યાગથી ઉતાર પાર—મદદ

આળાઓ—

૨

વાર વાર વદુ છુ નાથ નિર્વિદાર,
ધન્ય અવિનાશી અજન્મા ઉદાર
સમાર સાગરેથી મેવડને તારનાર,
તમથી બધાએ છે તાર— વારવાર
આમે કીધો વિન્તાગ તોએ પામ્યા ન પાર,
એવી માયા અપાગ નિર્વિગટે આકાર

મત્સ્ય કુન્દચ પરાહ ગમ વામન ત્રીદૃષ્ટુ શુદ્ધ
પરશુ તૃસિહ કલ્ક ઉત્તમ અવતાર,
નિત્રે ક્યોં છે નિસ્તાર,
આપી નિજ ભક્તોને નિત્યે આધાર—વારવાર

૩

સાધ-મારેગ ગરે ગમ પધ પમ ગરે સાધ સારગ-(૨)
ગરે ગમ પધ નિધ નિધપ મગરે ધની રેસા,
મા ગે ગ મ પ મ-ગ રે મા ધ-મારેગ — ગર-

કાગીગર—

૪

પાડયા મહુ અવળા પામા,
તકદીરના અજળ તમામા—
ધનવાન થવા ધાયુ હતુ મહીપને મળી,
ત્યાનો પડી હાથ પગ કડિન આ લાલ ડડી
ઉદ્ધમ કરી શી હવ ગાખવી ફળની આશા—તકદીરના
લાટો લઇ ગયા કુવા કાંઠે દોરહુ મથી,
પણ ભર્યે લોટે દોરી તૂટી અધવચથી,
ન હોયે નશીયમા તો પળવુ પડે છે પ્યાસા—તકદીરના

જયસિહ—પિતા પુત્રને તે પાપી વિહોલ પડાવ્યા,
મારીશ તને હુ મૂર્ખ એ જો નહીં આવ્યા,
નીચ તારા દુત્ય માથે નાખજે ખૂબ નિસાસા

કાગીગર—તકદીરના

મંત્રાહર—

૫

જાઈ લ નેણ મગ જરાક તુ,
કેવા નાચ, રંગે રાચ, સાચર,
કાઈ રાડા ન રાખ તુ—જોઈ
ત્રાપના મમાન માગ મીઠા મીના વણુલા (૨)
ગાવા મ્હાને, પડતા કાને, જાને,
જમ્મશ બલી બટાક તુ—જાઈ

ગુલાબ—

નીમમતી પણ માગણ કાણુ (૨)
યોવનવાણુ, અગ ડપાણુ, ભાણુર,
ચાલ ઢાકી આ નાક તુ—જોઈ

ભાનુચંદ—

૬

વસી છે એક મારે અતરે ગુણવાળી મેના,
રતિથી જણાય છે મને અતિ ડપાળી મેના—ટેક
ટળે ના આ હૃદયને પીંજરેથી ટાળી મેના
ચુગાવી પ્રેમનો ચારા સદા મે પાળી મેના—વસી છે
ગણુ મુજ હાથને આખાતણી શુભ ડાળી મેના
કર કલ્લાલ એ મન ભાવના મરવાળી મેના—વસી છે
દિએ સુર સુન્દરીના ગર્વને પણ ગાળી મેના,
બુલ્યા મુ લાગ્ય ખાટી લાકની હુ ભાળી મેના—રસી છે

આનુચ દ—

૭

ડગને ડગનાર દલાલે,

ગિફ આને ઉછેરી બહાલે—૨૬

નથિ નૂર પ્રભુએ નાખ્યુ, ઉધડે નહી પૂરી આખ્યુ

ગિફ નામ મનોહર રાખ્યુ,

જે ખરાબ ચાલે ચાલે ...

ડગને

પહેર્લાં છે ધરેણા માઠા, પણ ચામડી પગ છે ચાઠા,

એ પાપ તણા ફળ માઠા,

થુ કડ ચીબરીથી વરી હગિહગિ હિમ્મત ન હાલે—ડગને

સખીઓ તથા કાન્યા— ૮

જાગ્યો જુલમી જગમાલી સખી ગામજો

એટલે અગ પરે ડાગો કામજો—

જાગ્યો—

માખી

વગતો લુકમ ચલાવતો, અમને જાળી અજાણ—

આડો ઉભી માર્ગમા દામોદર એ . લે દાણ.

ગરમ લેશ નહી કેમ મદા જાગ્યે મધ્ય,

નવ માને કદાપી લાલ કાષ્ઠનુ કલ્પ

કરે કાયમ તોકાન કાનુડો—

જાગ્યો—

કાન્તા—

૬

નાથ હાથ મારા નાજુડ મગડા નહી (૨)
જગે ચૂડી નફવાઈ, આવી શી અરીરતાઈ—હાથ
જાઓ આધા આ અગને અડો નહી,
કહું માયુ તમેને કુમાર

નવલ—

પાર પહેલા મતાડી ગજ માયિના,
જિદ માગે જાહુદનો માર
હું આપ મગે, આવુ છું ઉમગે

કાન્તા—

એ ન ગજગીત, થાય વાતા વિપરીત—હાથ
—નાથ હાથ મારા—
જો આસ પાસ છુપાઇને ઉભેલ જન કોઈ નજ
તો આપણું નિર્દોષપણું એ આ વખત જાણ જશે,

નવલ—

હી નાથ મોયો હાથ તો પત્તી જિદ હવ—
ગરમાઓ જિ
અમીરમ અધનનો તૃપિતનં પાયા વિના કયા—
નઓ કો

કાન્તા—

નાથ હાથ મારા નાજુડ મગડા નહી

કરેતુર—

૧૦

ભાઈનું કરોમા તમે ભુકુરે, ભુકુ રે ભુકુ તમે ભુકુ-ટેક
મનોહર નામ માથે મોહી થુ પડ્યા ઠો (૨)

કાળુ મેશનું છે એ તો કુકુરે, કુકુ રે કુકુ એ તો

કુકુ—ભાઈનું

લાભે લોભી હલકી કન્યા વધને હણોમા (૨)

આમી ! આમનું મળ ઉકુ રે ઉકુ રે ઉકુ મળ

ઉકુ—ભાઈનું

અવેરચદ—

૧૧

બમ કડ બોલમા તુ અબોલ રહીને પ્રેમલા હડ

ઝટ અહીંથી દુર

નહિતર માગ ખાઈશ, મગી જાઈશ, આ વખત,

મુજને ચડયુ છ સુર—ટેક

પ્રેમચદ—હિમરે પાક્યા, તોએ ન થાક્યા, મારી તડાકા,

કોધ હુ પર ન ડરો કાકા,

પાપનું મળ અતિ લોભ ગણાય, ધનન ન ધરી જાયે,

સમજી મની, આવુ કરતા, નથી કેમ ડરતા.

અવેરચદ—ડર્યા ડર્યા જાને અહીંથી દુષ્ટ, પૈસા મળે તોજ

રહીએ પુષ્ટ

પ્રેમચદ—હાય રૂપૈયા, હૃદયે રમી રહ્યા, ગમી રહ્યા—

અવેરચદ—બમ કડ બોલમા

મેના—

૧૨

ફળ્યો નહીં મારો મનોરથ આજ,

જેને માટે તજ્યા ધગ ડાજ—ટેક

એક તો કામનો તાપ છે અતરે, બીજો તપે દિનરાજ,

લોકની લાજ તપાવે છે ત્રીજી, એનો શો શોધુ

પલાજ—ફળ્યા નહી

ભાનુનો ભાવ મારાપર છે નહીં, સમજુ હું શિરતાજ,

ભાનુ—મુન્દરિ' અહીં છુપાઈ ઉભો છું નહીં થશો નાગજ—

મેના—ફળ્યા સહુ મારા મનોરથ આજ—

મેના—

૧૩

બોલો મારા હૈયાના હાર,

ક્યારે નાથ મેનાના થાશો કૃપાલ

ક્યારે નાથ મેનાના થાશો કૃપાલ, છે ન કાઈ

મુગા રહેવા માહિ માલ

કહી દો સુણી થાયે આ નારી નિહાલ—મારા

ભાનુ—બધાએલો સત્ય વચને તમારે,

તાડણી હું તો છું તૈયાર

મેના—જીવન જ્યારે એમ છે ત્યારે શાને લગાડો છો વાર

જહાજા મારા શાને લગાડો છો વાર

ભાનુ—ઘૈર્ય વાર દહાડા તું અતરમા ધાર,

મેના—જો જો ફરી જાયે ન પાછો વિચાર—મારા

સખીઓ—

૧૪

સખી મહુથી હળીમળીને સાસરે રે,
 સુખી ગહેજો સદા,
 સ્વામી સેવાનો એજ ગૃહ આશરે ,
 લાભ લેજો સદા—

કાન્તા—ત્યા મને નહોજ ગમે, મત્ય ડહુ જે સમે,
 સુસ સખી વૃન્દ તમે, યાદ આવશે—

સખીઓ—એ તો બધુ એમ માર્ધ, સ્વામી સાથે સગાઇ,
 થાતા બૂલાઇ, ક્યારી યાદી લાવશે
 ગહેલેરા આવજો, સહુને ખોલાવજો,

કાન્તા—પ્રીતિ નિભાવજો, કામ કાજ કહાવજો,

સખીઓ—પત્રીકા પકાવજો-હા-હા-હા-હા
 હરખે હરધડિ હા, હરખે હરધડિ હા
 —સખી—

કાન્તા—

૧૫

ફગી મળયુ (૨) અમે ફગી મળયુ તાત । ફીકર
 તમે કરશેા નહીં —ટેક.

અમ વિગહેથી ડરશેા નહીં, પ્રીતિને પરહરશેા
 નહી—ફરી

અંદ્રસિંહુ } પુત્રી ધન છે સદા પરાયુ, કહેવત એ સાચું
 અંદ્રાવતિ } કહેવાયુ,

નવલસિંહુ—ભૂપતિ નયને વૃથા નિર ભરશેા નહીં, ભરશેા
 નહીં—ફરી મળયુ (૨)

અ ક બીજો

કારીગર—

૧૬

ટળે નહિ ટાળ્યા વિધિના લેખ લખેલા,
 ધુમે બની મૂર્ખો મદ ઘેલારે—ભાઈ—ટેક
 જોલની યાત્રા મારે કરમે મડાઇ—(૨)
 સુખ દુખ પાણીના સમજો રેણારે—ભાઈ ટળે નહિ.
 કુમારે કરો છે કેવી મુસાફર માથે—(૨)
 જાણ્યુ ના હશે એ મનના મેલારે—ભાઈ—ટળે નહી

કેદીઓ.

૧૭

આવી ઝટપટ યુવરાજ, મહિપાલ ! તમને મળશે,
 બધાતા પુણ્યની પાજ, મનકામ સંધળા ફળશે—ટેક
 સહુ સીધે રાહજી વિચરશુ,
 ચોરી હવે ક્યાઇ યે નહિ કરશુ
 થાશે તમાર, સહુ રીતીથી સારે
 આશીશ દઇએ આજરે—આવી

કારીગર—હુ પણ એ પ્રભુ પાસે યાચુ,
 કયન તમાર કરે ઝટ સાચુ,
 પ્રીતે પધારે, નૃપના બાલ ત્યારે,
 સુધરે બધા મુજ કાજ રે.

કેદીઓ— આવી ઝટપટ યુવરાજ,

અવેરચ ૬—

૧૮

રકમળ ધ ને હાજર હોયે, રૂપિઆ અમને દેવાના,
 તોજ તમારા જેવા હલકા કુળની કન્યા લેવાના
 (એ એ એ એ એ એ એ એ એ)—ટેક
 શેઠજી ન્યારે થશે મળધી તમે ખાસ અમ જેવાના
 મોભા વધશે વળી જળ ચટશે (આ આ આ આ—
 આ આ આ)

નકી મોભા પગ નેવાના,
 કૃષ્ણાર્પણ ધર કરો ભાનુને પ્રથમ તમારે રહેવાના
 (એ એ એ એ એ એ એ એ એ)

રકમળ ધ ને હાજર હોયે—

મનોહર—

૧૯

પ્યારા મોહન લે આ આપુ છુ કોલ હુ,
 સામો દે કોલ તુ
 ખાસ આ સમે ખરા વિચાર ખોલ તુ,
 મોહન—તારો છે શુદ્ધ પ્યાર, પણ છુ પૈસે લાચાર,
 તેનો કર તોલ તુ— પ્યારા
 મોહન—ફોદીયુ છે નહિ ગાડમા ખાવા
 મનોહર— દબશ તને નહી લેશ મુઝાવા—
 આપતી જઈશ હાગ આ અમોલ હુ,
 નેશી ખીજુ શુ ખોલ તુ—
 મોહન— તમારો છે શુદ્ધ પ્યાર,— પ્યારા

કારીગર—

૨૦

મનહર મુદ્રિકાથી બાળાને ઠીક ઠગારો,
ઠગારો, નહિ ત્રાસે, સુખ થારો, દુખ જારો,
નીચ એ નવલમિહનો કવલ બંદો ખારો ખારો—

મનહર

કુવરે મુજ ઉપર કર્યો, કેવો કાળો કેર,
એનો બદલો આપવા વાળુ હુ પણ વેર
યુક્તિ પ્રયુક્તિથી ઘોડે એમાડીને, દૂર લઇ જઈ
રાજકુમારીને,

હુ પરણીશ હુસારો... ...મનહર

જગા—

૨૧

લોભી નથી લેશ લગ્નતા,
સ્વપ્ન મહી પણ મૂમ રહે છે, ગુણ પૈસાના ગાતા
—લોભી—ટેક.

નીચ ન થાકે નાણા માટે, આમ તેમ અથડાતા,
આત્મિકનુ અવળુ કરીને પણ, ચિત્તમા લક્ષ્મી રહાના
—લોભી

ખુટલ કોઇને ખવરાવે નહિ, પોને પણ નથી ખાતા.
પહેરે નહિ પગમાંહિ પગરખુ, ધનને સમજે ધાતા
—લોભી

સરતો હોય કદી સ્વારથ તો, ગાળે નથી ગભરાતા,
રાક્ષસ માફક રહેમ વગરના, કપટ કળાના જાના

—લોભી

સત્ય રીત જાતા જગમાહે, મૂઝ મમા નથી તાતા
જે દષ્ટ અન્યને સર્વ અડયા વિણુ, જમને મર્નિગ જાતા
—લોભી

વસત—

૨૨

શેઠ માગ ચિન્તા તણુ તુર્ત ચાલો,
આમ છેડો ગલો, હાકો નાક ગલો-શેઠ-ટેક
ભાનુચંદ-જાગે કળાઈ વપ મારો વસત તો-(૨)
ચાગે ફળનો કહું હાલો ગામમાહિ-ધાશે

વસત—શેઠ માગ—

મોઢી મહેતાણીના બહાનાથી બે ઘડિ-(૨)
મેના સાથે આજ મહાલો ભાનુચંદ-મેના
— શેઠ માગ

ભાનુ—

૨૩

મહેતાણી માગે રજા, હવે મહેતાણી (૧)
મેના—આજના પાડની રાંધિ અમયબ (૨)
કવિ વિના કાણુ કહો કવે—મહેતાણી
ભાનુ— મહેતાણી માગે રજા—
તારા વિના અન્ય બાળાની મામે- (૨)
માનજે માયુ નહીં જુવે-મહેતાણી-મહેતાણી
મેના— પ્રજા પ્રભુતે મેના આ માગશે (૨)
ભાવથી આવી ભવ ભવે—મહેતાણી
ભાનુ— મહેતાણી માગ રજા

કાન્તા—

૨૪

જેમ ગામે રામ તેમ ગહેતુ,
 હુ ખ કોની પામ જઈ ગહેતુ—જેમ—ટેક
 સાસરીઆનું સુખ નશીમે, લખ્યું હશે નહિ લેતુ
 કુમતિ સૂજી કારીગરને, મકટ અનહદ મહેતુ—જેમ
 પૂર્વ જન્મના ક્ષેત્રની અદર, લાલુનું વાગ્યું તેતુ
 ગજડમારી રાનમા રખડે, એ પણુ ગણુનું અનુ—જેમ

કાન્તા—

૨૫

સત્યના બેલી શ્રીહરિ ગયા ક્યા છુપાઈરે,
 આજ સૂતા અરણ્યમા જાજ સતીની લુટાય છે હોજી
 અમળા છુ નથી સૂજતો એકે ઉપાય રે,
 જીવ જીવનનું સુખ જોયા વિના તથા જાય છે હોજી
 બળાત્કાર કરવા પાપી, મોડી ગહયો છે દમ આપી (૨)
 કાપી નાખો હાથ એના ફાંજીજી ! હદ થાય છે ૧.

—આજ—સત્યના

સાચાની કરશે નહીં, ત્યામ સગુણી રહાય,
 તો આ યુગમા આપના, ગુણુ કાઈ નહિ ગાય
 વા'રે આવાને, દયા ઉરે લાવોને,
 નાથ છુ એકલી નારી, ભરમો છે તારે ભારી (૨)
 પ્રભૂ! તુજ વીણુ નહિ કાઈ મારે રક્ષણુ હાર છે રે

—આજ—સત્યના

અક ત્રીજો.

કાન્તા—

૨૬

જ્ઞાણને વિયોગે વ્યાધિ વ્યાપે છે,
 વ્યાપે છ, તન કાપે છે—જ્ઞાણને—ટેડ
 વીજળી વસી ધનશ્યામની સાથે, ચમકી હસે છે—
 મુજ ગિયતિ માથે
 છાતીમા ઉની ઠાપ ઠાપે છે—જ્ઞાણને
 ઝીલ્લી નાદ જણાયે ઝેરી વાહિનીતટ ખે । ખક વૈરી,
 દાદુર બોલી દુ ખ આપે છે—જ્ઞાણને
 વર્ષા વેગળુ થઈ છે મારી, નાયક નવલ વિના હું હારી,
 મયુરો કલેજી મારૂં કાપે છે—જ્ઞાણને
 માત્ર મને ધ્રુતિ દેવા ચાતક, દુર કરી દિલના
 મહુ પાતક

પિયુ પિયુ શબ્દ આજાપે છે—જ્ઞાણને

મધુપસન—

૨૭

મૃગ માગવા જતા મળી છે મુજને આ મનહરણી—
 વાહવા છ વાહવા
 સુખ નન્દરી પશુ સોગણુ પામીરા પ્રમદાને પગણી—
 હાહા છ હાહા
 હરણીના જેવી આખવાળી તેજ બરેલી ત-બી—
 વાહવા છ વાહવા

શી સુફર છે એની વળેલી ધનુષ્ય જેની વરણા-

હાહા ઊ હાહા

કાન્તા— પહેલા કહી પુત્રી હવે પાપી તુ કર નહિ આની કરણી-

વાહવા ઊ વાહવા

મસારે ઢરણી તુલ્ય મળે છે સહુને પાર ઉતરણી-

હાહા ઊ હાહા

ભાનુચંદ—

૨૮

મળ્યું મન મેનાથી માર,

અલક એ વિણ છે ખાર—મળ્યું—ટેક

એના ઉપર લાખોની લક્ષ્મી, વગર વિલખે વાર—મળ્યું

આવા બાપની દોષત કરતા, સાધુ થવું ધણું સાર—મળ્યું

સુમને ખીજી હોતુ નથી કઈ, પૈસા કરતા ખાર—મળ્યું

પ્રેમી મળે નહિ ત્યાં લગિ અગે, ભાવથી ભગવા ધાર—મળ્યું

મેના—

૨૯

સોપુ છુ સાચા રનેહથીરે, હરિ! તારે હાથે લાજ મારી-ટેક

અબજાને વેષે ફરતા ભયકર વનમા વ્હાલાજી,

બીતિ જણાવાની ભારી,

કદી કષ્ટ આવે તો ત્યાં દોડી દીનબન્ધુ મુજને,

આપદથી લેજે ઉગારી. સોપુ છુ.

પ્રેમનો પથ તુજને વ્હાલો છે અતિશે વ્હાલાજી,

તેથી બની છુ હુ તારી,

ભાતુ સાથ ભેટાડી દે જલ્દવ તુ જલ્દી મુજને,

માગુ ના ખીજી મોરારિ .

સોપુ છુ.

નવલસિ હું—

૩૦

ભાન લુલાવે છે ભાવિર, ભલા ભલાનુ—ભાન—ટેક
 અમળાને સાવ અટલી, મનહર ઉપવનમા મેલી—(૨)
 ગતા પુરમા જરી પ્રાન્તિ ન આવી રે—ભલા ભલાનુ
 કારીગરે કે કાધો, દગો મેલી થઈને દીધો—(૨)
 એણે મરવા ચિત્ત વૃત્તિ ચલાવી રે—ભલા ભલાનુ
 પ્રાણથી વિગેય પ્યાડ, મળશે નહિ યુલ યુલ મારે—(૨)
 ત્યાગીશ તો તનને અગન લગાવી રે—ભલા ભલાનુ

ભાનુ—

૩૧

પ્રેમી વિણ કહો કોણ પિછાણે પ્રેમની અનહદ પીડા,
 જેના ખાતર તજવી પડે છે, વડિલ જનોની મોડા
 પ્રેમી—ટેક

નવલસ—એ દુષ્ટ કારીગર કદી જો હાથ મારે આવશે
 તો આ કટારી તીક્ષ્ણ ધારે અત એનો લાવશે,
 મરતા લગી મારી પ્રિયા સત છોડવાની છે નહીં,
 પણ કષ્ટ ભોગવતી હશે સતી વ્યાધિ વારિધિમાં વહી
 ભાનુ—શિઆળના સુત સિહણ સાથે, કરી શકતા નથિ કીડા—
 પ્રેમી વિણ—

મંના—

૩૨

વિચાર જે તમારો એ મારો વીચાર,
 હું યુક્તિ તણા જાણુ ઉચા પ્રકાર— વિચાર—
 પ્રેમ માટે પ્રાણ આપુ, નાથ આપા કદી ન ઉથાપુ
 જહાજા કરીશુ સુખેથી વીહાર— વિચાર—

કાન્તા—

૩૩

વાલમ આગ્યાની આપી તે વધાર્ધ,
 દેવા જેવુ આ ટાણે ન મળે કાષ્ઠ— (૨)
 સાચી વસ્તુ હું આજે ઝમાર્ધ,
 તાગ માથે વારી જાઉં બાર્ધ.

મેના—

એમ બોલો નહી, બોલો નહી— દેવા જેવુ—

કાન્તા—

મુજ કાન્તની આ ચીડી,
 હું ખ હારણી મે દીડી

મેના—

લેજો લાવા સદા પ્રેમ રાહે ચડી,
 પ્રિતેથી તમારા પ્યારાને મળી,
 નીત્ય આનંદ નદીમા નાઇ— દેવા જેવુ—

નવલ—

૩૪

તડણી ડગ્ગેશ નહી લેશ તમે,
 અહી આની ભણ્યા શુભ મત્ર અમે

કાન્તા—

થયુ ભુત હવ અળગુ તનથી,
 નથી નાથ કદા વીસરી મનથી,

નવલ—

બહુ કારીગરે બદમાસી કરી
 ભ્રમણા મુજ અતર માહી ભરી,

કાન્તા—

હું ખ દાયક નાગ મુને ન ડર્યો,
 નીજ પાપથી એ જર્મ નર્ડ પસ્યો

સાંખી

માયો લા મધુપે કર્યો બાળા જાણી બચાવ,
પણુ પલટાવી પલ મહી, સૌનો કામ સ્વભાવ,
છતા પતીવ્રત સાચવી, ગાળ્યા ચાતુર માસ,
ત્યા તો આપ પધારતા, સફળ થઈ ઉર આસ,

સર્વ—

૩૫

પ્રેમી મળ્યા, ઉપાધિ ઓધ ટળ્યા, આશાના તરે ફળ્યા,
આનંદ થયો આજ—

નવલ કાન્તાની જોડ, લાગુ મેનાની જોડ,
કાયમ રહો, બહેમે ન કદી વહો, સંયોગ સુખ લહો,
કરીને શુભ કાળ— પ્રેમી.

મહારાજની પાસ કોઈ પહોચીને ખાસ,
દો વધાર્ષ, હૈયામા હરખાર્ષ, કરે ન ચિન્તા કાષ,
રાખી પ્રભુએ લાજ . . . પ્રેમી

સમાપ્ત.

